

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

Azərbaycan Respublikası
Təhsil Nazirliyinin
_____ nömrəli _____ 2017-ci il
tarixli əmri ilə təsdiq edilmişdir.

ALİ TƏHSİL PİLLƏSİNİN DÖVLƏT STANDARTI

MAGİSTRATURA SƏVİYYƏSİNİN İXTİSAS ÜZRƏ TƏHSİL PROQRAMI

İxtisasın (proqramın) şifri və adı: 060321 - Dizayn

BAKİ – 2017

1. Ümumi müddəalar

- 1.1. Magistratura səviyyəsinin **060321 - Dizayn** ixtisası üzrə Təhsil Proqramı "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarları ilə təsdiq olunmuş "Ali təhsil pilləsinin dövlət standartı və proqramı"na, "Magistratura təhsilinin məzmunu, təşkili və "magistr" dərəcələrinin verilməsi Qaydaları"nın tələblərinə və "Ali təhsilin magistratura səviyyəsi üzrə ixtisasların (ixtisaslaşmaların) Təsnifatı"na uyğun hazırlanmışdır.
- 1.2. İxtisas üzrə Təhsil Proqramı tabeliyindən, mülkiyyət növündən və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən və həmin ixtisas üzrə magistr hazırlığını həyata keçirən bütün ali təhsil müəssisələri üçün məcburidir.
- 1.3. Strukturda istifadə olunan işarələr:
İTP – ixtisas üzrə Təhsil Proqramı
ÜK – ümummədəni kompetensiyalar
PK – peşə kompetensiyaları

2. 060321 - Dizayn ixtisasının xarakteristikası.

2.1. 060321 - Dizayn ixtisasının xarakteristikası.

İTP-nin mənimsənilməsinin normativ müddəti və məzunlara verilən elmi-ixtisas dərəcəsi:

İxtisasın şifri və adı	Verilən elmi- ixtisas dərəcəsi	Əyani forma üzrə təhsil müddəti	Kreditlərin sayı
060321 - Dizayn	Magistr	1,5 il	90
İxtisaslaşmalar:			
- Qrafik və sənaye dizaynı			
- Geyim dizaynı			
- İnteryer üzrə dizayner			
- Vizual dizayn və media			

3. Məzunun ixtisas xarakteristikası və kompetensiyası

3.1. Magistrin ixtisas xarakteristikası.

Magistr dərin fundamental biliyə və peşə hazırlığı tələb edən pedaqoji fəaliyyətə hazır olmalıdır.

3.2. Proqramın mənimsənilməsi nəticəsində məzunun kompetensiyasına qoyulan tələblər.

3.2.1. Məzun aşağıdakı ümummədəni kompetensiyalara (ÜK) yiyələnməlidir:

- kollektivdə işləmək (ÜK-1);
- digər sahələrin mütəxəssisləri ilə ünsiyyətdə olmaq (ÜK-2);
- beynəlxalq arenada işləmək (ÜK-3);
- hüquqi bilik və etik normalara malik olmaq (ÜK-4);
- yeni ideyalar irəli sürmək (ÜK-5);
- müstəqil işləmək (ÜK-6);
- yaradıcılıq, pedaqoji işlərinin təşkilində, kollektivin idarə olunmasında bacarıq və vərdişlərə malik olmaq (ÜK-7);
- peşə fəaliyyəti ilə əlaqədar işi təşkil etmək və planlaşdırmaq (ÜK-8)

3.2.2. Məzun aşağıdakı peşə kompetensiyalarına (PK) yiyələnməlidir:

Yaradıcılıq sahəsi üzrə:

- dizayn sənətinin tədrisində və yaradıcılıq prosesində modelləşdirmə üsullarından istifadəyə (PK-1);
- yaradıcılıq prosesində nəzəri biliklərdən istifadəyə (PK-2);
- yaradıcılıq işlərinin planlaşdırılması və aparılmasına (PK-3);
- yaradıcılıq işlərinin təqdimatını hazırlamağa (PK-5);
- ixtisasın ümumi mənzərəsini təsvir etmək bacarığına (PK-6);

İstehsalat-pedaqoji sahəsi üzrə:

- tədris prosesində ixtisas üzrə yaradıcılıq bacarıqlarını aşılamağa və təhlil aparmağa (PK-4);
- fənnin tədrisində kompüter texnologiyasından istifadəyə (PK-7);
- fənlə bağlı termin və ifadələrin tətbiqi bacarığına (PK-8);
- müasir təlim texnologiyalarını tətbiq etmək bacarığına (PK-9);

Təşkilati-inzibatçılıq sahəsi üzrə:

- ümumi və fərdi iş formalarını təşkil etməyə (PK-10);
- fənnin tədrisi ilə bağlı bilikləri təqdim etmək və onları iş şəraitinə adaptasiya etməyə (PK-11);
- qrupların yaradıcılıq işlərinə rəhbərlik etməyə (PK-12);
- ixtisas biliklərini düzgün və yığcam ifadə etməyə (PK-13);

Pedaqoji sahə üzrə:

- ümumtəhsil, texniki-peşə, orta ixtisas təhsili müəssisələrində və ali təhsilin bakalavriat səviyyəsində ixtisas fənlərinin tədrisini aparmağa (PK-14);
- elektron kitabxanalardan, referativ jurnallardan, internetdən məlumatlar əldə etməyə (PK-15)

4. Təhsilin məzmununa və səviyyəsinə qoyulan minimum tələblər**4.1. Peşə fəaliyyətinin xarakteristikası.****4.1.1. 060321 - Dizayn ixtisası üzrə magistrlərin peşə fəaliyyətinin əsas istiqamətləri:**

- yaradıcılıq;
- pedaqoji;
- təşkilati-inzibatçılıq və s.

4.1.2. Peşə fəaliyyəti üzrə hazırlıq səviyyəsinə qoyulan tələblər.**Yaradıcılıq sahəsi üzrə:**

- ixtisas üzrə təşkilati və tətbiqi məsələlərin həllində modelləşdirmə üsullarından istifadə etmək;
- pedaqogikanın, xüsusi qabiliyyət tələb edən **060321 - Dizayn** ixtisasının əməli-təcrübi əsaslarından, incəsənət tarixi və nəzəriyyəsinin tədrisi metodikasının nailiyyətlərindən, qabaqcıl təcrübədən istifadə etməklə fənnin tədrisi metodikası sahəsində aparılan işləri təhlil etmək və nəticələri ümumiləşdirmək;
- konfranslar, seminarlar, simpoziumlar hazırlamaq və keçirmək.

Pedaqoji sahə üzrə:

- mühazirə oxumaq;
- seminar, məşğələ dərslərini aparmaq;
- pedaqoji təcrübəyə rəhbərlik etmək;
- müasir proqram təminatından istifadə etmək;
- ixtisas metodikası ilə bağlı biliklərdən istifadə etmək;
- ixtisasın tədrisinə dair informasiyaların toplanması və emalında İKT-dən istifadə etmək və s.

Təşkilati-inzibatçılıq sahəsi üzrə:

- yaradıcılıq və tədris kollektivlərinin işini təşkil etmək;
- qəbul olunmuş qərarların nəticələrini kəmiyyət və keyfiyyətə qiymətləndirmək və s.

4.2. İxtisas üzrə fənn bölümləri, fənlərin kreditləri, onların mənimsənilməsinin nəticələri (bilik, bacarıq və verdişlər baxımından) və qazanılması nəzərdə tutulan kompetensiyaların kodları.

Fənn bölümünün kodu	Fənn bölümləri, onların mənimsənilməsinin nəticələri (bilik, bacarıq və verdişlər baxımından)	Fənn bölümləri üzrə kreditlərin sayı	Fənnin kodu və adı	Fənn üzrə kreditlərin sayı	Qazanılması nəzərdə tutulan kompetensiyaların kodları
Təhsil hissəsi					

MHF-B00	Humanitar fənlər bölümü Bu bölümə daxil olan fənlərin öyrənilməsi nəticəsində magistr: bilməlidir: <ul style="list-style-type: none"> - psixologiyanın metodlarını, psixologiyanın əsas istiqamətlərini, qarşılıqlı münasibətlərin psixologiyasını, tələbə psixologiyasını; - xarici dildə oxuyub başa düşməyi; - ixtisasa üzrə pedaqoji ədəbiyyatı öyrənməyi; - Azərbaycanda ali təhsil sistemini, təlim prosesi və təhsilin məzmununu, elmi-tədqiqat (müəllim və tələbə) işinin metodikasını və s. bacarmalıdır: <ul style="list-style-type: none"> - hər bir tələbəyə psixoloji baxımdan fərdi qaydada yanaşmağı; - ixtisasa aid xarici dildə elmi ədəbiyyatı tərcümə etməyi, annotasiya, referat, tezis, tərcümeyi-hal və s. yazmağı; - ali məktəbin struktur və bölmələrinin fəaliyyətini, fənnin tədris-metodikasını. viyələnməlidir: <ul style="list-style-type: none"> - tələbələrə psixoloji yanaşma keyfiyyətlərinə; - xarici dildə lüğətin köməyi ilə oxumaq və yazmaq vərdişlərinə; - ali təhsil müəssisəsində tədris işləri aparmağa və s. 	10	MHF-B01 <i>Yaradıcılıq psixologiyası</i>	2	ÜK-1 ÜK-2 ÜK-3 ÜK-4 ÜK-5 ÜK-6 ÜK-7 ÜK-8 PK-8
MİF-B00	İxtisas (ixtisaslaşma) fənləri bölümü bilməlidir: <ul style="list-style-type: none"> - xüsusi rəsm texnikasını; - stilizasiya texnikasını; - naturanın quruluşunu, formanın plastik həllini; - ilkin rəsmlərin eskiz şəklində işlənməsini; - xüsusi rəngkarlığın texnika və texnologiyasını; - xüsusi rəngkarlığın stilizasiya texnikasını; - dekorativ rəngkarlıq və rəng münasibətlərini; - əsas və əlavə rənglərdən düzgün istifadə qaydalarını; - rəng vasitəsi ilə kompozisiyanın bütövlüyünü həll etməyi; - süni və təbii işığın rəngə təsirini; - rəngin forma və ölçüyə təsirini; - müasir dövrdə sənaye və interyer dizaynında mövcud olan üslub və istiqamətləri; - xronoloji ardıcılıqla XIX əsrin sonu XX əsrin əvvəlində formalaşaraq aparıcı mövqe tutan sənayeləşmə prosesi ilə bağlı olan modern üslubunun araşdırılmasını; - Le Korbüzye, Adolf Lus, Piter Berens, Valter Qropius və Miss Van der Roenin modernist prinsiplərini; - tədris prosesində üzvi dizaynın təmsilçiləri olan Frenk Lloyd Raytin və 	50	MİF-B01 <i>Dizaynın müasir inkişaf istiqamətləri</i>	4	PK-1 PK-2 PK-3 PK-4 PK-5 PK-6 PK-7 PK-8 PK-9 PK-10 PK-11 PK-12 PK-13 PK-14 PK-15
			MİF-B02 <i>Dizayn layihələndirilməsinin metodikası</i>	4	
			MİF-B03 <i>Ali məktəb tərəfindən müəyyən edilən fənlər</i>	38	
			MİF-B04 <i>Seçmə fənlər*</i>	4	

	<p>Çarlz Reni Makintoşun XIX əsrin sonunda yaratdığı konsepsiyanın tədqiqini;</p> <ul style="list-style-type: none"> - təbiət formalarından istifadə edilən biomorfizm üslubunu; - skandinav modernini; - 1945-60-cı illərin yeni ingilis müasir üslubunu; - XX əsrin II yarısı ABŞ-da və İngiltərədə abstrakt rəngkarlığa etiraz kimi meydana gələn pop-art, radikal anti-dizayn, ifadə vasitələrinin ixtisarı ilə səciyyələnən minimalizmin meydana gəlməsini; - XX əsrin 70-ci illərində meydana gələn Haytek sənaye üslubunu; - İngiltərədə yaranan postindustrializmi; - 80-cı illərdə Milanda fəaliyyət göstərən mebel dizaynı və sənaye malları istehsal edən "Memfis" qrupunun fəaliyyətini; - həmin dövrdə meydana gələn dekonstruktivizm üslubunu; - iqtisadi, estetik, funksional, konstruktiv-texnoloji və tapşırıqların tam komplektlərini; - yüksək bədii zövq, ifadəlilik, kompozisiya qanunlarından istifadə etməyi; - obrazlı və məntiqi düşüncə tərzini inkişaf etdirməyi; - sənaye nümunələrinin mənimsənilməsini; - təsviri sənətin əsas qanunlarını; - müstəvidə təsvir olunan kompozisiya qanunlarının əsas quruluşunu; - ton və rəngin qavrama nəzəriyyəsinə; - kompozisiya, rəsm və rəngkarlıqda bədii materialların istifadəsini; - rəsm, rəngkarlıq formayaratma prinsiplərini <p>bacarmalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> - xüsusi rəsmnin texnikalarından istifadə edərək verilmiş tapşırığı yerinə yetirməyi; - verilmiş tapşırığın xüsusiyyətindən və spesifikasiyasından asılı olaraq materialı, alət və vasitələri düzgün seçməyi; - formaların düzgün və mərhələli stilizasiyasını; - tapşırığın forma və quruluşundan asılı olaraq işıq-kölgəni, fakturanı yerində və düzgün verməyi; - mərhələli cəhətdən mürəkkəbə yönəlmiş tədris tapşırıqlarında naturanın quruluşunu və formanın plastikasını təsvir etməyi; - verilmiş tapşırıqların icrasından qabaq mövzu ilə əlaqəli eskizlərin işlənməsini; - xüsusi rəngkarlıq texnikasından istifadə edərək verilmiş tapşırığın yerinə yetirilməsini; - formaların düzgün və mərhələli stilizasiyasında rəngdən düzgün istifadə qaydalarını; 				
--	--	--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - verilmiş tapşırıqlardan asılı olaraq dekorativ rəngkarlığın üslublarından istifadə etməyi; - rəng və ton anlayışını qavramaqla, layihəqabağı eskiz və foreskizlərin işlənməsini; - layihələrin və tapşırıqların yerinə yetirilməsi zamanı, fakturaların verilməsinin müxtəlifliyini; - xüsusi rəngkarlıqda əldə etdiyi biliklər əsasında rəng vasitəsi ilə ümumi qamma-kompozisiya bütövlüyü yaratmağı; - ornamentlərin müxtəlifliyini, onların stilizə edilməsini və simmetriya üslublarını; - mebel, parça sənətlərinin yeni tələblərə görə dizaynını; - təbii materialları əvəz edən sintetik materiallar, onların ağır və yüngül sənayedə istifadə olunma qaydalarını; - layihənin materiala keçirilməsini; - qarşıya qoyulmuş məqsədi kompleks şəkildə estetik, funksional və texnoloji cəhətdən düzgün yerinə yetirmək və kompozisiyanın qanunlarından bacarıqla istifadəni; - layihədə öz fikrini, materialda isə işin plastikasını göstərə bilməyi; - layihəni həyata keçirmə prosesinin təşkilini kompüterin köməyindən istifadə etməklə müasir metodlarla bağlamağı; - ilkin yaradıcı ideyaların eskiz şəklində işlənməsini; - işin forma və məzmununun xarakterik cəhətlərinin tam dolğunluğu ilə özündə əks etdirən layihənin icrasını (eskiz halında); - layihənin materialda icrasını; - tapşırığın məzmunu üzrə görülmüş iş haqqında qısa analizini; - kompozisiyada öz biliyini tətbiq etməyi <p>Yiyələnməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - xüsusi rəsmi texnika və texnologiyasına yiyələnərək verilmiş tapşırıqların həcm-fəza təsvirini bədii cəhətdən daha da dolğun yerinə yetirməyə; - xüsusi rəsmi müasir dizayn təhsilində aparıcı rolunu anlamalı, tapşırıqların icrası üçün müxtəlif alət və vasitələrdən ustalıqla istifadə etməyə; - rəsmi düzgün stilizasiya olunmasına və dolğun, ardıcıl stilizasiya mərhələlərindən istifadə etmə bacarığına; - rəsmi düzgün, konstruktiv həllini mənimsəməklə gələcək layihələrdə verilmiş obyektlərin səlislə, konstruktiv təsvirlərini yerinə yetirməyə; - müasir Azərbaycan dizaynının müxtəlif sahələrində bədii estetik baxımdan obrazlı eskizləşmə prosesinin 				
--	---	--	--	--	--

	<p>aparılmasına;</p> <ul style="list-style-type: none"> - dizayn sənətinin tədrisi metodikası ilə bağlı araşdırmalar aparmaq vərdişlərinə; - dizayn sənətinin tədrisi metodikasının tarixi və metodologiyasına dair mövcud tədqiqatlar üzərində araşdırma vərdişlərinə; - dizayn sənətinin tədrisi tarixi ilə bağlı tədqiqat aparmaq vərdişlərinə; - dizayn sənətinin tədrisi ilə bağlı modelləşmə üsullarına; - dizayn sənətinin dərslərində müasir üsullardan və İKT-dən istifadə etmək vərdişlərinə; - müasir Azərbaycan dizayn sənətinin müxtəlif sahələri üzrə aparılacaq tədqiqatlar əsasında yaradıcılıq və araşdırıcılıq qabiliyyətlərinə; - rəsm və konstruktivləşdirmə elminə; - rəng anlayışlarını əhatə edərək öyrədilən prinsiplərə; - layihəqabağı hərtərəfli tədqiqatlar aparmaq bacarığına; - layihələndirilən sənaye məhsullarının, sistemlərin, komplekslərin dizayn təhlilini verməyə 						
MET-B00	<p>Yaradıcılıq işləri Magistr yaradıcılıq işini yerinə yetirmək nəticəsində aşağıdakıları bilməli və bacarmalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> - yaradıcılıq işini planlaşdırmağı; - yaradıcılıq işinin mövzunu seçməyi; - ədəbiyyat siyahısının tərtibini; - yaradıcılıq işinin nəticələrini təhlil etməyi, onu digər müəlliflərin nəticələri ilə müqayisə etməyi; - alınmış nəticələrin tətbiqi imkanlarını müəyyənləşdirməyi; - yerinə yetirilmiş yaradıcılıq işinin müdafiəsini; - diplomqabağı və pedaqoji təcrübələrdə iştirak etməyi, onların nəticələrini ümumiləşdirməyi və yaradıcılıq işində istifadə etməyi və s. 	30	<p>Pedaqoji təcrübə</p> <p>Diplomqabağı təcrübə</p> <p>Magistr yaradıcılıq işinin hazırlanması və müdafiəsi</p>	6	6	18	<p>PK-1 PK-2 PK-3 PK-4 PK-5 PK-6 PK-7 PK-8 PK-9 PK-10 PK-11 PK-12 PK-13 PK-14 PK-15</p>
Kreditlərin ümumi cəmi		90		90			

* *Bütün bölümlərdə seçmə fənlər müvafiq sərəfşələrə (kompetensiyalara) uyğun ali təhsil müəssisələri tərəfindən müəyyənləşdirilir*

4.3. 060321 - Dizayn ixtisası üzrə magistr təhsil proqramının yerinə yetirilməsinin müddəti:

ümumi həftələrin sayı – 72

o cümlədən:

- nəzəri təlim – 30
- təcrübələr (pedaqoji və diplomqabağı təcrübə) – 8 həftə
- imtahan sessiyaları – 10 həftə
- magistrlik dissertasiyasının hazırlanması və müdafiəsi – 12 həftə
- tətilər – 12 həftə

5. Maddi-texniki, tədris bazası və kadr potensialı

- 5.1. Ali təhsil müəssisəsinin **060321 - Dizayn** ixtisasının təhsil proqramına müvafiq hazırlanmış tədris planında nəzərdə tutulan fənlər üzrə dərslərin aparılması, təcrübələrin keçirilməsi və yaradıcılıq işlərinin yerinə yetirilməsi üçün müvafiq İKT ilə təchiz olunmuş kabinet və laboratoriyalar, kompüter sinifləri, emalatxanalar və s. ilə təmin olunmuş maddi-texniki bazası olmalıdır. Təhsil alanların ali təhsil müəssisəsinin lokal şəbəkəsinə, internetə, məlumat bazalarına, elektron kitabxanalarına, axtarış sistemlərinə çıxışı təmin edilməlidir.
- 5.2. Fənlərin tədrisi, bir qayda olaraq, elmi dərəcəsi və ya elmi adı olan ali təhsil müəssisələrinin professor-müəllim heyəti tərəfindən aparılır. Bu fəaliyyətə həmin şərtləri ödəyən digər müəssisə və təşkilatlarda çalışan şəxslər cəlb oluna bilər.
- 5.3. Magistr yaradıcılıq işinə rəhbərlik, bir qayda olaraq, həmin təhsil müəssisəsində çalışan professor-müəllim heyətinin elmi adı və ya elmi dərəcəsi olan nümayəndələri və ya həmin şərtləri ödəyən digər müəssisə və təşkilatlarda çalışan şəxslər tərəfindən həyata keçirilir.

6. Tədris prosesinin forma və metodları

- 6.1. Magistrantın nəzəri təlimi və pedaqoji hazırlığı mühazirə, məşğələ, seminar, məsləhət, sərbəst iş, pedaqoji təcrübə və s. formalarda həyata keçirilir.
- 6.2. Magistr hazırlığı üzrə tədris prosesində şifahi şərh, müsahibə, interaktiv təlim, müstəqil iş, diskussiya, dəyirmi masa, illüstrasiya, laboratoriya və praktiki iş və digər metodlardan istifadə edilə bilər.
- 6.3. **060321 - Dizayn** ixtisası üzrə magistr hazırlığında diplomqabağı və pedaqoji təcrübələr nəzərdə tutulur (təcrübələrin məqsəd və vəzifələri ixtisasdan asılı olaraq müəyyənləşdirilir). Təcrübələr növündən asılı olaraq müvafiq təşkilatlarda, yaxud ali məktəblərin kafedra və laboratoriyalarında keçirilə bilər.

7. Yekun dövlət attestasiyasına qoyulan tələblər və qiymətləndirmə

- 7.1. Yekun dövlət attestasiyası magistr yaradıcılıq işinin müdafiəsindən ibarətdir. Yaradıcılıq işinin məzmununa, strukturuna qoyulan tələblər və onun müdafiəsi Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin müvafiq əmri ilə təsdiq olunmuş "Magistrlik dissertasiyalarının hazırlanması, təqdim olunması və müdafiəsi qaydaları haqqında Əsasnamə" ilə müəyyənləşdirilir.
- 7.2. İxtisaslaşdırılmış Şuraların sədrləri Təhsil Nazirliyi, tərkibi ali təhsil müəssisəsi tərəfindən təsdiq olunur.
- 7.3. Yekun Dövlət Attestasiyası nəticəsində məzunlara magistr ali dərəcəsi və dövlət nümunəli diplom verilir.
- 7.4. İmtahanlar və Yekun Dövlət Attestasiyası zamanı tələbələrin biliyinin qiymətləndirilməsi çoxballı sistemlə həyata keçirilir.

Razılaşdırılmışdır:

Azərbaycan Respublikası Təhsil
Nazirliyinin Aparat rəhbərinin müavini,
Elm, ali və orta ixtisas təhsil
şöbəsinin müdiri

_____ Yaqub Piriyev

“ _____ ” _____ 2017-ci il

Mədəniyyət və İncəsənət ixtisasları
qrupu üzrə Dövlət Təhsil Proqramlarını
hazırlayan işçi qrupun sədri

_____ Validə Məmmədova

“ _____ ” _____ 2017-ci il

Azərbaycan Respublikası Təhsil
Nazirliyinin Elmi Metodiki-Şurasının

“İncəsənət” bölməsinin sədri

_____ Zemfira Qafarova

“ _____ ” _____ 2017-ci il